

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет педагогіки та психології
Кафедра музичного мистецтва

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Кузнецова О.А.

_____ 2020р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ РИТОРИКИ ТА МИСТЕЦТВА СЛОВА**

Ступінь бакалавр

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність 014 Середня освіта

014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво)

2020 - 2021 навчальний рік

Розробник: П'ятницька-Позднякова Ірина Станіславівна, доцент кафедри музичного мистецтва, доктор мистецтвознавства, доцент (П'ятницька-Позднякова І.С.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри музичного мистецтво

Протокол № 1 від «26» 08 2020 р.

Завідувач кафедри (Стріхар О.І.)

«26» 08 2020 р.

Анотація дисципліни

Предметом вивчення курсу «Основи риторики та мистецтва слова» є ораторське мистецтво як динамічна структура із взаємодіючими структурними компонентами, які розглядаються в контексті таких категоріальних понять, як: «ораторська промова», «вербальний» (невербальний) мовленнєвий вплив», «техніка мовлення», «стиль публічного виступу», що дозволять поглибити теоретичні знання з класичної та сучасної риторики, розвинути комунікативні навички та вміння спілкуватися, виголошувати та переконувати цільову аудиторію у власній думці з урахуванням правил риторики як мистецтва слова; набути базові, загальнокультурні, комунікативні та соціально-практичні компетентності, що необхідні у подальшому викладанні дисциплін мистецького спрямування в різних закладах освіти.

Міждисциплінарні зв'язки забезпечують теоретичну та практичну єдність у засвоєнні складного матеріалу та дозволять вийти на рівень узагальнення набутих знань, їх систематизації, класифікації як в галузі педагогіки мистецтва, так і суміжних, зокрема: філософії освіти, логіки, морфології та лексикології, історії культури та мистецтва.

Ключові слова: риторика, неориторика, поетика, лексична норма, логіка, диспозиція, елокуція, меморія, акція.

Abstract of the discipline

The subject of the course «Fundamentals of Rhetoric and the Art of Speech» is oratory as a dynamic structure with interacting structural components which are considered in the context of such categorical concepts as "oratory", "verbal" (nonverbal) speech influence, "speech technique", "style of public speaking" which will deepen theoretical knowledge of classical and modern rhetoric, develop communication skills and ability to communicate, speak and convince the target audience in their opinion, taking into account the rules of rhetoric as an art of speech; to acquire basic, general cultural, communicative, social and practical competencies that are necessary in the further teaching of artistic disciplines in various educational institutions.

Interdisciplinary links provide theoretical and practical unity in the learning of complex material and will allow to reach the generalization of acquired knowledge, its systematization, classification in the field of pedagogy and related, including: philosophy of education, logic, morphology and lexicology, history of culture and art.

Key words: rhetoric, neo-rhetoric, poetics, lexical norm, logic, disposition, elocution, memory, action.

1. Опис навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	<i>Вибіркова</i>	
	Спеціальність: 014 Середня освіта		
Загальна кількість годин – 90 год.	Спеціальність: 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)	Рік підготовки	
		4 - й	
		Семестр	
		8 - й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,0 самостійної роботи студента – 4,0	Ступень бакалавр	Лекції	
		10 год.	
		Практичні, семінарські	
		20 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		60 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Вид контролю:	
залік			

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 30 год. – аудиторні заняття, 60 год. – самостійна робота (30% ~ 70%).

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>заочна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	<i>Вибіркова</i>	
	Спеціальність: 014 Середня освіта		
Загальна кількість годин – 90 год.	Спеціальність: 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)	Рік підготовки	
		4 - й	
		Семестр	
		8 - й	
		Лекції	
	Ступень бакалавр	4 год.	
		Практичні, семінарські	
		6 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		80 год.	
		Індивідуальні завдання:	
		-	
		Вид контролю:	
		залік	

Мова навчання - українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 90 год.: 10 год. – аудиторні заняття, 80 год. – самостійна робота (15% /85 %).

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу полягає в оволодінні майбутнім спеціалістом у галузі мистецтва знаннями з класичної та сучасної риторики; *розвитку* навичок і вмінь виголошувати власну думку під час публічного виступу з урахуванням норм і правил риторики та орієнтацією на конкретну аудиторію; *набутті* основ теорії та практики ораторського мистецтва, що дозволить враховувати цільову аудиторію, правильно оперувати поняттями, судженнями та умовиводами у процесі публічного виступу.

Завдання курсу: *розвинути* культуру мислення студента, уміння ясно і логічно висловлювати власні думки, оперувати поняттями, судженнями та умовиводами в ораторській діяльності; *набути* знання з теорії та історії красномовства, навчитися аналізувати особливості різноманітних видів ораторського мовлення; *оволодіти* мистецтвом красномовства як пізнавальним знаряддям кодування з метою донесення певної думки та переконання у ній цільової аудиторії; *набути* знання та вміння правильно обирати оптимальний стиль публічного виступу в залежності від його складності; *оволодіти* технологією публічного виступу, розширивши комунікаційний досвід; *навчитися* самостійно готувати публічний виступ з урахуванням правил риторики як мистецтва слова; *виховувати* мотивацію подальшого навчання та засвоєння інноваційних методів складання та виголошення промови.

Передумови для вивчення дисципліни: Міждисциплінарні зв'язки забезпечують теоретичну та практичну єдність в осмисленні інформації, отриманої у процесі вивчення як циклу професійних дисциплін, так і суміжних, зокрема: філософії.

Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями:**

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Програмні результати навчання:

ПРН 9. Здатний до підготовки та редагування текстів професійного змісту державною мовою, володіє англійською мовою.

ПРН 10. Має навички знаходження, обробки та аналізу інформації з різних джерел, використання в практиці професійної діяльності науково-педагогічної та музично-методичної літератури, а також Інтернет-ресурсів.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1: Історія риторики в ретроспекції. Видатні оратори минулого і сучасності.

Тема 1. Предмет риторики як мистецтва слова та його значення для професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.

Мета, завдання, зміст, структура навчальної дисципліни «Основи риторики та мистецтва слова», її місце і роль у підготовці студентів галузі «Мистецтво». Міждисциплінарні зв'язки ораторського мистецтва. Предмет риторики як мистецтва слова. Риторика як наука про підготовку і вимову публічної промови. Співвідношення понять: «ораторське мистецтво», «риторика», «красномовство». Основні закони риторики як мистецтва слова та його функції. Принципи ораторської діяльності (науковість в підході до проблеми, достовірність і об'єктивність, зв'язок з життям, інформативність, логічність і переконливість).

Тема 2. Історія розвитку риторики в Елліністичний період.

Історична періодизація риторики як мистецтва слова. Витоки класичної риторики та найбільш відомі промови давньогрецького софіста Горгія. Антична теорія красномовства у трактаті Аристотеля «Риторика». Риторика Сократа. Критика риторики у трактатах Платона «Горгій» та «Федр». Творчість визначних риторів минулого (Антифонт, Андокід, Лісій, Ісократ, Ісей, Лікурґ, Демосфен, Гиперід, Динарх, Есхін та ін.). Промови політичного оратора Перикла. Розвиток риторики у Давньому Римі. Класичний риторичний канон, або 5 етапів роботи над промовою: ілюстрація думки, знаходження матеріалу; розташування матеріалів промови; прикрашання промови (мовне вираження), запам'ятовування промови та її виголошення. Трактати Цицерона: «Про оратора», «Оратор». Програма освіти ритора Марка Фабія Квінтіліана «Institutio oratore» (або «Дванадцять книг риторичних настанов»). Елліністичний

період розвитку риторики та урочисті промови в «азіатському стилі». Напрями у розвитку елліністичного періоду риторики: атикїзм; стоїцизм.

Тема 3. Ранньохристиянський період розвитку риторики.

Середньовічна риторика: гомілетика або богословська красномовність. Проповіді Тертуліана, Климента Олександрійського, граматака Лібанія з Антіохії та їх вплив на становлення ранньохристиянської риторики. Відношення отців церкви до риторики у творах Василя Великого, Григорія Богослова, Іоанна Златоуста, Симеона Столпника, Фоми Аквінського та інших.

Тема 4. Еволюція риторичних вчень в епоху Відродження.

Світський характер риторики в епоху Відродження. *Studia humanitatis* і видатні риторичні минулого: К. Салютаті; Л. Бруні; Л. Валла; Е. Барбаро; Дж. Піко делла Мірандола; Ф. Меланхтон та інші.

Тема 5. Ритори Нового часу та сучасний стан розвитку неориторики.

Розвиток риторики в епоху Нового часу. Праці видатних філософів про риторичку. «Шлях розуму» і «шлях волі» у праці Б. Паскаля «Про геометричний розум і про мистецтво переконувати». Теоретики ораторського мистецтва та їх праці. «Еристика, або мистецтво сперечатися» А. Шопенгауера. Розвиток риторики в Україні. Проповідь митрополита Іларіона «Слово про закон і благодать». Розквіт риторики у Києво-Могилянській академії. Трактати Й. Кононовича-Горбацького: «Про силу красномовства», «Про ораторську промову», «Про тему дослідження». Курс риторики Ф. Прокоповича. Академічне красномовство і праці В. Антоновича, М. Максимовича, К. Зеленецького, С. Поварніна та інших. Формування неориторички у 50-х рр. ХХ ст. та її семістичний характер. Твори застовника неориторички – бельгійського вченого Х Перельмана.

Кредит 2. Теорія риторички. Розділи риторички як мистецтва слова.

Тема 6. Види та структура риторички як мистецтва слова.

Поняття, ознаки, мета та функції ораторської мови. Види ораторської мови: соціально-політична, академічна, судова, богословсько-церковна, соціально-побутова, тощо. Риторика як соціальне явище. Структура ораторської промови: виступ, основна частина і завершення. Вступ промови: типи та мета виголошення. Основна частина промови (викладення, доведення, спростування) та її функції. Вимоги до кінцівки промови та її оптимальні варіанти. Тезис як головна думка публічної промови. Його взаємозв'язок з початком і кінцівкою промови.

Тема 7. Розділи риторички: інвенція та диспозиція.

Структура промови та зв'язок її елементів: заперечувальна конструкція; підтверджувальна конструкція; нейтральна перехідна конструкція. Способи подання матеріалу промови аудиторії: історичний (природний) та штучний. Способи реалізації штучного подання промови: дедуктивний, індуктивний, компаративний. Структурні елементи промови: інвенція; диспозиція. Інвенція – етап визначення стратегії майбутньої промови. Диспозиція (від лат. "dispositio", або «розташування») – розділ риторички, що вивчає структуру ораторської промови. Теза та аргументація: правила побудови. Помилки при побудови «тези»: «підміна тези»; «втрата тези». Аргумент як обґрунтоване твердження. Види аргументів. Аргументація і логіка. Аргументація і критика: типові помилки. Необґрунтований аргумент та його різновиди: *fallacia falsi medii* (або «хибний аргумент»); *petitio principii* (або «випередження основи»); *circulus vitiosus* (або «коло в обґрунтуванні»). Різні форми аргументації та помилки при їх побудуванні. Завершення як остання частина промови та прийоми його побудови: висновки; перспектива; апелювання; цитація; ілюстрація; подяка (або вибачення).

Тема 8. Розділи риторички: елокуція, меморія, акція.

Елокуція (від лат. «*elocutio*», або словесне вираження) – розділ риторички, що вивчає виразність ораторської промови. Акція (від лат. «*actio*», або дія) – розділ риторички, що розглядає виголошення оратором промови. Модуси публічного виступу з позицій античної риторички: правильність (етос); ясність (логос); краса (пафос); доречність. Різні форми мовленнєвого впливу на аудиторію під час промови: пряма; непряма.

Тема 9. Уявні монологи та діалоги в риторичці

Розвиток змісту монологу. Діалог: структура та функції. Прийоми для залучення і утримання уваги: прийом несподіваного ефекту; «провокація»; прогнозування; зіставлення «за» та «проти»; апеляція до авторитету; співпереживання; елемент неформальності; драматизація; іронія, гумор та експресія.

Тема 10. Риторичні фігури та їх застосування у промові оратора.

Тропи (від грец. «τροπε», або зворот) – прийоми виразності, що реалізуються на рівні слова чи словосполучення, або використання слів у невласливому для них значенні. Критерії утворення троп: за тотожністю (antonomasia, perifrasis); за схожістю (allegoria, catechesis, prosopopoiia); за суміжністю (metonymia, synecdoche); за протилежністю (eironeia, antiphrasis, oxymoron). Метафора (від грец. «metaphora», або перенесення) – прийом виразності, що реалізується у називанні одного предмета виразом, який звичайно позначає інший предмет, на підставі певної схожості між цими предметами.

Кредит 3: Методика і техніка побудови та виголошення промови оратором.

Тема 11. Риторика у взаємодії із суміжними галузями знання.

Риторика і граматики. Риторика і логіка. Риторика і стилістика. Лексична норма в риториці. Техніка мови та її компоненти: координація дихання, сила голосу, артикуляції, жестикуляція.

Тема 12. Етапи підготовки до публічного виступу.

Основні етапи роботи над мовою в класичній риториці та сучасному мовознавстві. Докомунікативна фаза: вибір теми, визначення мети та виду мови; підбір матеріалу та логічна організація промови; переконання та аргументація; робота над мовою та стилем. Комунікативна фаза: поведінка оратора та управління аудиторією; техніка проголошення вимови. Посткомунікативна фаза: аналіз проведеного виступу; удосконалення матеріалів до виступу; прогнозування запитань.

Тема 13. Техніка та культура мовлення оратора.

Поняття культури мовлення оратора. Нормативні, лексичні, граматичні вимоги до промови. Правила використання морфології і синтаксису. Норми орфоєпії. Типові помилки промовляння і наголосів. Виразові засоби мовлення. Риторичні фігури: антитеза, епітети, риторичні запитання, градація, інверсія, пряма мова та інші. Поняття техніки мовлення. Немовні засоби та їх значення для ораторської діяльності. Розвиток і вдосконалення звукових параметрів усного мовлення. Паралінгвістична (звукова) складова усного мовлення: голос; дихання; дикція; інтонація; логічний наголос; темп мови; ритм мови; паузи, тощо. Кінесична (зорова) складова усного мовлення: вимоги до зовнішнього вигляду і манери поведінки під час промови; внутрішній настрій і міміка оратора; правильне положення тіла і керування позою у процесі промови. Жести і правила їх використання: жести-модифікатори: «відкрита рука», «закрита рука», «розчепірена рука»; вказівні жести: вказування на себе і на адресата; регулюючі жести: піднята рука, зігнута в лікті, вказування на зап'ясток чи постукування по ньому пальцями, тощо. Стиль публічного виступу як показник майстерності оратора та його різновиди. Особливості низького стилю: чітка раціональність і зовнішній спокій під час виголошення промови оратором; чітка структурна організованість матеріалу; гранична аргументованість; зосередженість на розкритті сенсу проблеми. Ознаки високого стилю: емоційна насиченість; яскрава виразність; жива міміка; енергійна жестикуляція. Середній стиль як співвідношення елементів низького та високого стилів. Фактори, що впливають на вибір стилю публічного виступу: складність проблеми, характер аудиторії, підготовленість оратора, тощо.

Тема 14. Взаємодія оратора з аудиторією.

Загальні вимоги до ораторської промови: інформативність, ясність і точність, логічність, емоційність та експресивність, чистота мовлення, доцільність, зрозумілість, лаконічність. Психологічні механізми взаємодії оратора на аудиторію, фактори, правила і прийоми їх ефективності. Вербальний та невербальний мовленнєві впливи на цільову аудиторію у процесі виголошення промови. Знаки невербального спілкування: мова жестів; мова міміки; парамовленнєві характеристики; мова простору; мова одягу; мова кольорів, тощо. Ораторська індивідуальність: зовнішній, комунікативний та поведінковий імідж. Сприймання оратора

аудиторією. Прийоми подолання хвилювання в аудиторії. Аналіз оратором зворотного зв'язку з аудиторією. Психологічні умови і ознаки встановлення контакту з аудиторією. Прийоми привернення уваги слухачів. Ознаки взаємопорозуміння між оратором і слухачами: позитивна реакція на слова промовця, «робоча тиша» в аудиторії, зовнішнє вираження уваги у слухачів (поза, зосереджений погляд, посмішки, сміх, оплески, тощо). Критерії оцінки оратором аудиторії: соціально-демографічний склад, фізичний і психічний стан, ступінь однорідності, відношення до теми виступу і оратора. Врахування особливостей та інтересів аудиторії.

Тема 15. Аналіз публічного виступу та критерії його оцінки.

Оцінка оратором власного виступу та критерії її успішності: захоплення аудиторії запропонованою темою промови; утримання уваги слухачів; дотримання регламенту; вичерпність виголошеного; досягнення мети виступу. Оцінка експертами промови оратора відповідно критеріям: правильність побуди промови; ясність позиції; драматизм викладу; цікавість теми виступу; наявність переконання; доречність наведених аргументів; адекватність гучності і темпу; правильність мови та оригінальність стилю викладу, тощо.

4. Структура навчальної дисципліни Денна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
<i>Кредит 1. Історія риторики в ретроспекції. Видатні оратори минулого і сучасності.</i>						
Тема 1. Предмет риторики як мистецтва слова та його значення для професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.	6	2				4
Тема 2. Історія розвитку риторики в Елліністичний період.	6		2			4
Тема 3. Ранньохристиянський період розвитку риторики.	6		2			4
Тема 4. Еволюція риторичних вчень в епоху Відродження.	6		2			4
Тема 5. Ритори Нового часу та сучасний стан розвитку неориторики.	6	2				4
Разом за Кредит 1	30	4	6			20
<i>Кредит 2. Теорія риторики. Розділи риторики як мистецтва слова.</i>						
Тема 6. Види та структура риторики як мистецтва слова.	6		2			4
Тема 7. Розділи риторики: інвенція та диспозиція.	6	2				4
Тема 8. Розділи риторики: елокуція, меморія, акція.	6	2				4
Тема 9. Уявні монологи та діалоги в риторичі	6		2			4
Тема 10. Риторичні фігури та їх застосування у промові оратора.	6		2			4
Разом за Кредит 2	30	4	6			20
<i>Кредит 3. Методика і техніка побудови та виголошення промови оратором.</i>						
Тема 11. Риторика у взаємодії із суміжними галузями знання.	6		2			4
Тема 12. Етапи підготовки до публічного виступу.	6		2			4
Тема 13. Техніка та культура мовлення оратора.	6	2				4
Тема 14. Взаємодія оратора з аудиторією.	6		2			4

Тема 15. Аналіз публічного виступу та критерії його оцінки.	6		2			4
Разом за Кредит 3	30	2	8			20
Усього годин:	90	10	20			60

Заочна форма навчання

Назви кредитів і тем	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		го	л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7
<i>Кредит 1. Історія риторики в ретроспекції. Видатні оратори минулого і сучасності.</i>						
Тема 1. Предмет риторики як мистецтва слова та його значення для професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.	6	2				4
Тема 2. Історія розвитку риторики в Елліністичний період.	8		2			6
Тема 3. Ранньохристиянський період розвитку риторики.	6					6
Тема 4. Еволюція риторичних вчень в епоху Відродження.	4					4
Тема 5. Ритори Нового часу та сучасний стан розвитку неориторики.	6					6
Разом за Кредит 1	30	2	2			26
<i>Кредит 2. Теорія риторики. Розділи риторики як мистецтва слова.</i>						
Тема 6. Види та структура риторики як мистецтва слова.	4					4
Тема 7. Розділи риторики: інвенція та диспозиція.	8	2				6
Тема 8. Розділи риторики: елокуція, меморія, акція.	6		2			4
Тема 9. Уявні монологи та діалоги в риторичі	6					6
Тема 10. Риторичні фігури та їх застосування у промові оратора.	6					6
Разом за Кредит 2	30	2	2			26
<i>Кредит 3. Методика і техніка побудови та виголошення промови оратором.</i>						
Тема 11. Риторика у взаємодії із суміжними галузями знання.	6					6
Тема 12. Етапи підготовки до публічного виступу.	4					4
Тема 13. Техніка та культура мовлення оратора.	6					6
Тема 14. Взаємодія оратора з аудиторією.	6					6
Тема 15. Аналіз публічного виступу та критерії його оцінки.	8		2			6
Разом за Кредит 3	30	-	2			28
Усього годин:	90	4	6			80

**5. Теми лекційних занять
Денна форма навчання**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Історія риторики в ретроспекції. Видатні оратори минулого і сучасності.</i>		
1.	Тема 1. Предмет риторики як мистецтва слова та його значення для професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.	2
2.	Тема 2. Історія розвитку риторики в Елліністичний період.	-
3.	Тема 3. Ранньохристиянський період розвитку риторики.	-
4.	Тема 4. Еволюція риторичних вчень в епоху Відродження.	-
5.	Тема 5. Ритори Нового часу та сучасний стан розвитку неориторики.	2
<i>Кредит 2. Теорія риторики. Розділи риторики як мистецтва слова.</i>		
6.	Тема 6. Види та структура риторики як мистецтва слова.	-
7.	Тема 7. Розділи риторики: інвенція та диспозиція.	2
8.	Тема 8. Розділи риторики: елокуція, меморія, акція.	2
9.	Тема 9. Уявні монологи та діалоги в риторичі	-
10.	Тема 10. Риторичні фігури та їх застосування у промові оратора.	-
<i>Кредит 3. Методика і техніка побудови та виголошення промови оратором.</i>		
11.	Тема 11. Риторика у взаємодії із суміжними галузями знання.	-
12.	Тема 12. Етапи підготовки до публічного виступу.	-
13.	Тема 13. Техніка та культура мовлення оратора.	2
14.	Тема 14. Взаємодія оратора з аудиторією.	-
15.	Тема 15. Аналіз публічного виступу та критерії його оцінки.	-
Разом:		10

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Історія риторики в ретроспекції. Видатні оратори минулого і сучасності.</i>		
1.	Тема 1. Предмет риторики як мистецтва слова та його значення для професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.	2
2.	Тема 2. Історія розвитку риторики в Елліністичний період.	-
3.	Тема 3. Ранньохристиянський період розвитку риторики.	-
4.	Тема 4. Еволюція риторичних вчень в епоху Відродження.	-
5.	Тема 5. Ритори Нового часу та сучасний стан розвитку неориторики.	-
<i>Кредит 2. Теорія риторики. Розділи риторики як мистецтва слова.</i>		
6.	Тема 6. Види та структура риторики як мистецтва слова.	-
7.	Тема 7. Розділи риторики: інвенція та диспозиція.	2
8.	Тема 8. Розділи риторики: елокуція, меморія, акція.	-
9.	Тема 9. Уявні монологи та діалоги в риторичі	-
10.	Тема 10. Риторичні фігури та їх застосування у промові оратора.	-
<i>Кредит 3. Методика і техніка побудови та виголошення промови оратором.</i>		
11.	Тема 11. Риторика у взаємодії із суміжними галузями знання.	-
12.	Тема 12. Етапи підготовки до публічного виступу.	-
13.	Тема 13. Техніка та культура мовлення оратора.	-
14.	Тема 14. Взаємодія оратора з аудиторією.	-
15.	Тема 15. Аналіз публічного виступу та критерії його оцінки.	-
Разом:		4

**6. Теми практичних занять
Денна форма навчання**

№	Назва теми	Кількість
---	------------	-----------

з/п		ГОДИН
<i>Кредит 1. Історія риторики в ретроспекції. Видатні оратори минулого і сучасності.</i>		
1.	Тема 1. Предмет риторики як мистецтва слова та його значення для професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.	-
2.	Тема 2. Історія розвитку риторики в Елліністичний період.	2
3.	Тема 3. Ранньохристиянський період розвитку риторики.	2
4.	Тема 4. Еволюція риторичних вчень в епоху Відродження.	2
5.	Тема 5. Ритори Нового часу та сучасний стан розвитку неориторики.	-
<i>Кредит 2. Теорія риторики. Розділи риторики як мистецтва слова.</i>		
6.	Тема 6. Види та структура риторики як мистецтва слова.	2
7.	Тема 7. Розділи риторики: інвенція та диспозиція.	-
8.	Тема 8. Розділи риторики: елокуція, меморія, акція.	-
9.	Тема 9. Уявні монологи та діалоги в риторичі	2
10.	Тема 10. Риторичні фігури та їх застосування у промові оратора.	2
<i>Кредит 3. Методика і техніка побудови та виголошення промови оратором.</i>		
11.	Тема 11. Риторика у взаємодії із суміжними галузями знання.	2
12.	Тема 12. Етапи підготовки до публічного виступу.	2
13.	Тема 13. Техніка та культура мовлення оратора.	-
14.	Тема 14. Взаємодія оратора з аудиторією.	2
15.	Тема 15. Аналіз публічного виступу та критерії його оцінки.	2
Разом:		20

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Історія риторики в ретроспекції. Видатні оратори минулого і сучасності.</i>		
1.	Тема 1. Предмет риторики як мистецтва слова та його значення для професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.	-
2.	Тема 2. Історія розвитку риторики в Елліністичний період.	2
3.	Тема 3. Ранньохристиянський період розвитку риторики.	-
4.	Тема 4. Еволюція риторичних вчень в епоху Відродження.	-
5.	Тема 5. Ритори Нового часу та сучасний стан розвитку неориторики.	-
<i>Кредит 2. Теорія риторики. Розділи риторики як мистецтва слова.</i>		
6.	Тема 6. Види та структура риторики як мистецтва слова.	-
7.	Тема 7. Розділи риторики: інвенція та диспозиція.	-
8.	Тема 8. Розділи риторики: елокуція, меморія, акція.	2
9.	Тема 9. Уявні монологи та діалоги в риторичі	-
10.	Тема 10. Риторичні фігури та їх застосування у промові оратора.	-
<i>Кредит 3. Методика і техніка побудови та виголошення промови оратором.</i>		
11.	Тема 11. Риторика у взаємодії із суміжними галузями знання.	-
12.	Тема 12. Етапи підготовки до публічного виступу.	-
13.	Тема 13. Техніка та культура мовлення оратора.	-
14.	Тема 14. Взаємодія оратора з аудиторією.	-
15.	Тема 15. Аналіз публічного виступу та критерії його оцінки.	2
Разом:		6

7. Теми лабораторних занять (не передбачені навчальним планом)

8. Самостійна робота

Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Історія риторики в ретроспекції. Видатні оратори минулого і сучасності.</i>		

1.	Тема 1. Предмет риторики як мистецтва слова та його значення для професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.	4
2.	Тема 2. Історія розвитку риторики в Елліністичний період.	4
3.	Тема 3. Ранньохристиянський період розвитку риторики.	4
4.	Тема 4. Еволюція риторичних вчень в епоху Відродження.	4
5.	Тема 5. Ритори Нового часу та сучасний стан розвитку неориторики.	4
<i>Кредит 2. Теорія риторики. Розділи риторики як мистецтва слова.</i>		
6.	Тема 6. Види та структура риторики як мистецтва слова.	4
7.	Тема 7. Розділи риторики: інвенція та диспозиція.	4
8.	Тема 8. Розділи риторики: елокуція, меморія, акція.	4
9.	Тема 9. Уявні монологи та діалоги в риториці	4
10.	Тема 10. Риторичні фігури та їх застосування у промові оратора.	4
<i>Кредит 3. Методика і техніка побудови та виголошення промови оратором.</i>		
11.	Тема 11. Риторика у взаємодії із суміжними галузями знання.	4
12.	Тема 12. Етапи підготовки до публічного виступу.	4
13.	Тема 13. Техніка та культура мовлення оратора.	4
14.	Тема 14. Взаємодія оратора з аудиторією.	4
15.	Тема 15. Аналіз публічного виступу та критерії його оцінки.	4
Разом:		60

Заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Історія риторики в ретроспекції. Видатні оратори минулого і сучасності.</i>		
1.	Тема 1. Предмет риторики як мистецтва слова та його значення для професійної діяльності вчителя музичного мистецтва.	4
2.	Тема 2. Історія розвитку риторики в Елліністичний період.	6
3.	Тема 3. Ранньохристиянський період розвитку риторики.	6
4.	Тема 4. Еволюція риторичних вчень в епоху Відродження.	4
5.	Тема 5. Ритори Нового часу та сучасний стан розвитку неориторики.	6
<i>Кредит 2. Теорія риторики. Розділи риторики як мистецтва слова.</i>		
6.	Тема 6. Види та структура риторики як мистецтва слова.	4
7.	Тема 7. Розділи риторики: інвенція та диспозиція.	6
8.	Тема 8. Розділи риторики: елокуція, меморія, акція.	4
9.	Тема 9. Уявні монологи та діалоги в риториці	6
10.	Тема 10. Риторичні фігури та їх застосування у промові оратора.	6
<i>Кредит 3. Методика і техніка побудови та виголошення промови оратором.</i>		
11.	Тема 11. Риторика у взаємодії із суміжними галузями знання.	6
12.	Тема 12. Етапи підготовки до публічного виступу.	4
13.	Тема 13. Техніка та культура мовлення оратора.	6
14.	Тема 14. Взаємодія оратора з аудиторією.	6
15.	Тема 15. Аналіз публічного виступу та критерії його оцінки.	6
Разом:		80

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання складається з двох видів:

I – підготовка та захист контрольної роботи (для студентів ЗФН);

II – підготовка доповіді з висвітленням проблематики в галузі риторики як мистецтва слова.

II.

Основне **завдання** цього виду діяльності:

- *навчити* студентів аналізувати наукову та методичну літературу в галузі риторики як мистецтва слова;
- *оволодіти* знаннями з історії і теорії розвитку ораторського мистецтва;
- *розвинути* навички самостійного опанування новими знаннями, опрацювання електронних баз даних, системами інформаційного пошуку.

Перелік тематик для самостійного опрацювання.

- аналіз різних теорій риторики як мистецтва слова, їх класифікація та презентація під час практичного заняття;
- підготовка промови для виголошення перед аудиторією студентів;
- побудова публічного виступу з урахуванням правил ораторського мистецтва;
- написання промови на задану тематику для виголошення перед цільовою аудиторією (школярі; студенти; викладачі);
- виявлення різних форм впливу на аудиторію, їх систематизація;
- дискусія – фахове обговорення запропонованої проблематики з історії риторичних вчень;
- застосування риторичних фігур у промові: історія та методика реалізації.

10. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самостійно опрацювати нотні тексти, створення художнього образу п'єси, вивчення напам'ять п'єси, здатності публічно виконати вивчений репертуар.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно, коли він емоційно, художньо переконливо та технічно довершено виконав репертуар згідно вимог навчальної дисципліни. У ході виконання студент долає технічні труднощі, передбачені для самостійного опрацювання, наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу.

Студенту виставляється дуже добре, коли він добре знає художньо-навчальний репертуар, але ж виконує його без відповідної емоційності. У ході виконання студент долає технічні труднощі, передбачені для самостійного опрацювання, наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу, але наявні незначні виконавські огріхи.

Студенту виставляється добре, коли він добре виконує репертуар, але представлення елементу музичної тканини не сприяє розкриттю художньо-образного змісту композиції, або порушує його цілісність; трапляються виконавські огріхи.

Студенту виставляється достатньо, коли він засвоїв частково, фрагментарно художній матеріал та припускається помилок щодо нотного тексту виконуваних п'єс; трапляються суттєві виконавські огріхи.

Студенту виставляється задовільно, коли він випускає, втрачає при виконанні певні мотиви, а то й фрази виконуваних п'єс; трапляється значна кількість виконавських помилок різного роду.

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 150 до 300 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота															КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T 10	T 11	T 12	T 13	T 14	T 15		
20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	15	15	15	16	20	20	300/100*

*Примітка. Коефіцієнт для заліку – 0,5. Залік оцінюється в 30 б.

11. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (реферати, доповіді), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

12. Методи навчання

Під час вивчення курсу застосовуються наступні методи навчання: *пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний) метод*; *репродуктивний*: викладач дає завдання, у процесі виконання якого студенти здобувають уміння застосовувати знання за зразком; *проблемного виконання*: викладач формулює проблему і вирішує її, студенти стежать за ходом творчого пошуку (надається еталон творчого мислення); *дослідницький*: викладач ставить перед студентами проблему яку повинні вирішити її самостійно, висуваючи ідеї, перевіряючи їх, підбираючи для цього необхідні джерела інформації, прилади, матеріали тощо; *практично-аналітичний*: викладач пропонує підготувати та виголосити промову на задану тематику перед цільовою аудиторією з подальшим її аналізом, відповідно до критеріїв її оцінки.

13. Рекомендована література

Базова

1. Абрамович С. Д. Структура ораторського твору. Логічні та емоційні засади промови // Риторика : навч. посіб. / С. Д. Абрамович, М. Ю. Чікарькова; М-во освіти і науки України. Львів, 2001.
2. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: ВЦ "Академія", 2004.
3. Бутенко, Н. Ю. Психологічні особливості публічного виступу / Н. Ю. Бутенко // Комунікативна майстерність викладача : навч. посіб. М-во освіти і науки України, Київ. нац. екон. ун-т. Київ, 2005.
4. Глазунов С. В. Основи ораторського мистецтва та методики проведення навчальних занять: Навчальний посібник. Дніпропетровськ: РВВ ДНУ, 2001.
5. Голуб Н. Б. Самостійна робота студентів з риторики. Навчально-методичний посібник. К.: Брама-Україна, 2008.
6. Зубенко Л. Г. Ораторське мистецтво : практ. посіб. К. : Парлам. вид-во, 2002.
7. Колотілова Н. А. Риторика. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2007.
8. Мацько Л. І., Мацько О.М. Риторика: Навч. посібник. К.: Вища школа, 2003.
9. Олійник О. Б. Риторика : навч. посіб. / О. Б. Олійник. К. : Кондор, 2009. - 170 с.

10. Онуфрієнко Г.С. Риторика. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К., 2008.

Допоміжна

1. Бабич Н.Б. Практична стилістика і культура української мови. Львів, 2003.
2. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять. К., 2003.
3. Ділове спілкування у сфері державного управління / Н. Р. Нижник, Л. А. Пашко, В. М. Олуйко, С. А. Кіндзерський. Хмельницький : Вид-во ХП, 2005.
4. Зубков М. Г. Сучасне ділове мовлення. Х. : Книжк. клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2007.
5. Клочек Г. Світ “Велесової книги”. Кіровоград, 2001.
6. Ковалевська Т. Ю. Основи ефективної комунікації : навч. посіб. / Т. Ю. Ковалевська, С. А. Бронікова. Одеса: Фенікс, 2008.
7. Куньч З. Українська риторика: Історія становлення і розвитку: Посібник для студентів економічних та гуманітарних спеціальностей. Львів, 2011.
8. Мацько Л. І., Кравець Л.В. Культура української фахової мови: Навчальний посібник. К.: ВЦ “Академія”, 2007.
9. Олійник О. Б. Взаємодія оратора й аудиторії. Ознаки аудиторії. Контакт оратора й аудиторії // Основи ораторської майстерності : навч. посіб для студентів ВНЗ. М-во освіти і науки України. Київ, 2010.
10. Онуфрієнко Г.С. Риторика у тренінгових та кваліфікаційних комплексних завданнях для студентів економіко-гуманітарних спеціальностей. Запоріжжя, 2007.
11. Плотницька І. М. Ділова українська мова у сфері державного управління. К., 2000.
12. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К. : Знання, 2006.
13. Риторика: навч. посіб. / Г. І. Гамова, Л. С. Загребельна, Т. В. Ковальовата ін. ; за заг. ред. П. О. Редіна. Х. : Вид-во ХарПІ АД “Магістр”, 2002.
14. Сагач Г. М. Ділова риторика: мистецтво риторичної комунікації. К., 2003.
15. Сагач В. Риторика. К., 2001.
16. Сагач Г. М. Словник основних термінів та понять риторики. К.: МАУП, 2006.
17. Сербенська О.А. Культура усного мовлення. Практикум: Навч. посібник. К., 2004.
18. Спанатій Л. С. Риторика : навч. посіб. для вищ. навч. закл. К. : Видавн. дім “ІнЮре”, 2008.
19. Чмут Т. К. Етика ділового спілкування : навч. посіб. / Т. К. Чмут, Г. Л. Чайка. 6-те вид., випр. і доп. К. : Знання, 2007.
20. Хміль Ф. І. Ділове спілкування/ Ф. І. Хміль. К., 2004.
21. Хоменко І. В. Еристика: мистецтво полеміки. К., : ЮрінкомІнтер, 2001.

14. Інформаційні ресурси

1. Навчальна, основна та допоміжна література в бібліотеці вузу www.info-library.com.ua/books-book-96.ht
2. Исократ. Панегирик (Пер. Н. Ф. Дератани). http://lib.ru/POEEAST/ISOKRAT/isokrat1_1.txt
3. Осипова Н. П. Стратегія оратора: проблеми культурно-філософської рефлексії [Електронний ресурс] / Н. П. Осипова // Культура України : наук. зб. / Харк. держ. акад. культури. – Харків, 2014. – Вип. 47. – С. 65-74. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ku_2014_47_10
4. Пальцева Л. А. Материали по истории Причерноморья в античную эпоху. Часть I: Исократ и Эсхин. http://www.centant.ru/centrum/publik/paltzeva/pal_0201.htm
5. Сербенська О. А. Інтерференції в усному публічному мовленні та способи їх подолання [Електронний ресурс] / О. А. Сербенська. – Режим доступу: <http://www.franko.lviv.ua/lknp/mova/jur6/ser.htm>